

3

Vuoden 2020 talousarvion kolmas toteutumisennuste

HEL 2020-005010 T 02 02 01

Päätösehdotus

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päättää merkitä tiedoksi vuoden 2020 talousarvion kolmannen toteutumisennusteen.

Ennusteen perusteella kasvatus- ja koulutuslautakunta esittää kaupunginhallitukselle edelleen kaupunginvaltuustolle esitettäväksi 9,0 miljoonan euron ylitysoikeutta vuodelle 2020 talousarviokohtaan 2 10 Kasvatus ja koulutus.

Esityksen perusteena ovat kaupungin saamat valtionavustukset ja muu ulkopuolinen rahoitus, jota ei ole huomioitu talousarviossa.

Lisäksi kasvatus- ja koulutuslautakunta esittää kaupunginhallitukselle edelleen kaupunginvaltuustolle esitettäväksi, että kasvatus- ja koulutuslautakunta oikeutetaan ylittämään vuonna 2021 kasvatuksen ja koulutuksen toimialan käyttöön varattuja kaupunginhallituksen erillismäärärahoja nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseen ja alueiden välisen eriytymisen torjumiseen 45 000 euroa.

Perusteena esitykselle ovat vuonna 2020 käyttämättä jääneet määrärahat ja toiminnan jatkuminen vuonna 2021.

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslian talousarvion toteutumisennusteista antaman ohjeen mukaan toimialat tekevät vuonna 2020 kolme ennustetta, joista tämä kolmas. Ennustetta on päivitetty lokakuun toteumatietojen perusteella.

Kanslian ohjeen mukaan toteutumisennusteet on annettava lautakunnalle Kanslian ohjeen mukaan toteutumisennusteet on annettava lautakunnalle tiedoksi. Lautakuntien on ryhdyttävä toimenpiteisiin, mikäli talousarvio ei ole toteutumassa.

Kaupunginhallituksen antamien talousarvion noudattamisohjeiden mukaan mahdolliset vuoden 2020 talousarvion käyttötalouden määrärahojen ylitysesitykset on tehtävä 26.11. mennessä.

Päivitetyn kolmannen ennusteen mukaan toimialan käyttötalouden sitovat kokonaismenot ovat ylittymässä. Koko ylitys selittyy talousarvion ulkopuolisella rahoituksella ja on siten tekninen. Tästä johtuen ennuste

ei edellytä lautakunnalta ylitysoikeusesityksen lisäksi muita toimenpiteitä.

Päätösehdotukseen sisältyy myös ylitysoikeusesitys toimialan käyttöön varattujen kaupunginhallituksen käyttövaroihin vuodeksi 2021. Näitä nuorten syrjäytymisen ehkäisyyn ja alueiden välisen eriytymiseen ehkäisyyn varattuja määrärahoja jää tänä vuonna jonkin verran käyttämättä koronaepidemian vaikeutettua toimintaa.

Käyttötalouden tulot - kolmas ennuste

Toimialalle arvioidaan kertyvän tuloja 5,2 miljoonaa eli 8,8 % enemmän kuin talousarviossa. Lisätulot kertyvät kaupungin saamista käyttötarkoitussidonnaisista valtionavustuksista sekä muusta ulkopuolisesta rahoituksesta, joita ei ole pystytty huomioimaan talousarviossa. Rahoitusta on yhteensä 13,7 miljoonaa euroa. Toisaalta korona-viruksen aiheuttamat arvioidut tulonmenetykset vähentävät tuloja 8,5 miljoonaa euroa.

Käyttötalouden menot - kolmas ennuste

Menoja ennakoidaan kertyvän noin 7,4 miljoonaa euroa eli 0,6 % yli talousarvion.

Menoylitys johtuu kaupungin saamista käyttötarkoitussidonnaisista valtionavustuksista sekä muusta ulkopuolisesta hankerahoituksesta, joita ei ole huomioitu talousarviossa. Ennusteen menoihin sisältyy 13,7 miljoonaa euroa talousarvion ulkopuolista rahoitusta. Näin ollen toimialan talousarvion määrärahoista jää ennusteen mukaan käyttämättä noin 6,3 miljoonaa euroa.

Toimialan talousarvioon aiheutuu ylityspaineita kaikkiaan noin 28 miljoonan euron edestä johtuen seuraavista syistä:

- Toimiala on saanut pääosin valtiolta talousarvion ulkopuolista rahoitusta, jota arvioidaan käytettävän vuonna 2020 kaikkiaan noin 13,7 miljoonaa euroa.
- Perusopetuksen lakisääteiset kotikuntakorvaukset ylittävät talousarvion noin 6,5 miljoonalla eurolla. Ylitys johtuu siitä, että helsinkiläisiä oppilaita käy koulua muualla kuin kaupungin omissa kouluissa talousarviossa ennakoitua enemmän ja valtion määrittelemä kotikuntakorvaus oppilasta kohden on talousarviossa ennakoitua korkeampi. Valtio on päättänyt korvauserusteista talousarvion valmistumisen jälkeen.
- Varhaiskasvatuksen henkilöstömenot ylittävät talousarvion. Lapsiryhmien muodostamisen uudet periaatteet (varhaiskasvatuslain muutos vuonna 2018) laskee täyttö- ja käyttöastetta eli nostaa henkilöstön määrää suhteessa lapsimäärään. Lisäksi varhaiskasvatuk-

sen osallistumisaste eli lapsien määrä kaupungin järjestämässä varhaiskasvatuksessa ylittää talousarvion. Varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nostaminen on kaupunkistrategian mukaista. Tästä johtuva koko toimialan nettoylitys henkilöstömenoissa arvioidaan noin 6,4 miljoonaksi euroksi.

- Vuokrissa ennakoidaan noin 1,6 miljoonan euron ylitystä. Vuokrat on budjetoitu kaupunkiympäristön toimialan antamien tietojen mukaisesti.

Koronaepidemian kustannusvaikutukset aiheuttavat nettona toimialalle runsaan 8 miljoonan euron säästöt. Epidemian talousvaikutukset on eritelty tarkemmin seuraavassa kappaleessa.

Kustannustason ennakoidaan nousevan talousarviovaiheessa arvioitua vähemmän. Toimiala käytti talousarviossa 2,25 % yleistä arviota kustannustason noususta. Kesäkuun ennusteen mukaan kustannustaso nousee vain prosentilla. Kustannustason nousuarvion pieneneminen ei vaikuta toimialan maksamiin vuokriin eikä juuri lainkaan toimialan maksamiin avustuksiin ja korvauksiin. Nämä menoerät ovat noin kolmasosa toimialan menoista. Muista menoeristä laskien kustannustason nousun aleneminen pienentää toimialan menoja noin 10 miljoonalla eurolla.

Ennusteen perusteena ovat siis seuraavat muutostekijät verrattuna talousarvioon:

Muutostekijä	Milj. euroa
Ulkopuolinen rahoitus	+ 13,7
Kotikuntakorvaukset	+ 6,5
Henkilöstö, varhaiskasv.	+ 6,4
Vuokrat	+ 1,6
Korona, netto	- 8,0
<u>Hintatason nousu</u>	<u>- 10,0</u>
Ylityspaine yht.	+ 10,2

Kokonaisuutena ylitys ei ennusteen mukaan tule olemaan em. ylityspaineiden suuruinen.

Toimialan tarkistettu ennuste

Koska ylitysoikeusesitys on tehtävä marraskuun aikana, toimiala on tarkistanut kolmatta ennustetta lokakuun toteumatietojen perusteella.

Tuloarvio pysyy päivitettyjen tietojen pohjalta ennallaan. Menojen ennakoidaan ylittävän talousarvion noin 9 miljoonalla eurolla. Menoarviota on nostettu suomenkielisen perusopetuksen henkilöstömenoissa. Pää-

tösehdotukseen sisältyvä ylitysoikeusesitys on tehty näiden tarkistettujen arvioiden pohjalta.

Toimialan käyttöön varattujen kaupunginhallituksen määrärahojen käyttöennuste

Kaupunginhallitus myönsi 19.3.2018 (§ 169) 2 000 000 euron erillismäärärahan kasvatuksen ja koulutuksen toimialalle nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseen ja alueiden välisen eriytymisen torjumiseen. Määrärahojen vuosien 2018–2019 toteutuneen käytön ja vuoden 2020 käyttöennusteen perusteella käytöksi arvioidaan tämän vuoden loppuun mennessä 1 955 000 euroa. Määrärahoja jää siis käyttämättä arviolta 45 000 euroa.

Jos näitä kaupunginhallituksen erillismäärärahoja jää käyttämättä, on vakiintunut käytäntö ollut, että lautakunnat voivat esittää seuraavalle vuodelle vastaavaa ylitysoikeutta. Edellytyksenä on, että määrärahoille on perusteltu käyttö myös seuraavana vuonna. Toimialan perusteet ovat liitteenä. Päättösehdotukseen sisältyy ylitysoikeusesitys kaupunginhallituksen käyttövaroihin vuodelle 2021.

Koronaepidemian vaikutukset ennusteeseen

Koronaepidemia on aiheuttanut tulomenetyksiä yhteensä 8,8 miljoonaa euroa. Suurin osa tulonmenetyksistä kohdistuu varhaiskasvatukseen, yhteensä 5,8 miljoonaa euroa. Lisäksi tulonmenetyksiä ovat aiheuttaneet iltapäivätoiminnan tuottojen aleneminen sekä stadin ammattiopiston tuottojen väheneminen kevään Korona-sulkuaikana.

Korona-viruksen aiheuttamia talousarvion ylittäviä menoja arvioidaan tässä vaiheessa olevan 6,3 miljoonaa euroa. Nämä koostuvat varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen iltapäivätoiminnan yksityisille toimijoille maksettavista tulonmenetykskorvauksista, erityissiivous- ja erityisruokailukuluista, lisätilojen kuluista sekä kasvaneista työterveyskuluista.

Korona-viruksen aiheuttama toiminnan supistaminen on aiheuttanut 14,4 miljoonaa säästöjä kevään aikana. Säästöjä on syntynyt eniten varhaiskasvatuksessa kevään korona-sulun aikana, yhteensä 8,1 miljoonaa euroa. Säästöjä syntyi sijaiskuluissa ja ateriapalveluissa. Lisäksi säästöjä on syntynyt perusopetuksessa ateriapalveluissa ja kuljetuskuluissa sekä lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa ateriapalveluissa.

Investointimenot

Investointimäärärahoista ennustetaan jäävän käyttämättä 5,0 miljoonaa euroa, mukaan lukien ylitysoikeuksien käyttö. Määrärahoja jää käyttä-

mättä ICT-hankinnoissa. Varhaiskasvatuksen esitystekniikan hankinnat siirtyvät vuodelle 2021.

Asiakasmäärät

Suomenkielisen varhaiskasvatuksen lapsimäärän ennustetaan alittavan talousarvion 211 lapsella. Kaupungin itse järjestämässä toiminnassa lapsimäärän ennustetaan ylittävän talousarvion noin 580 (2,4 %) lapsella. Vastaavasti lapsimäärän ennustetaan vähenevän kotihoidon ja yksityisen hoidon tuessa noin 810 lapsella. Ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa ennustetaan olevan 134 (- 6,6 %) lasta vähemmän kuin talousarviossa.

Suomenkielisessä perusopetuksessa oppilasmäärän ennustetaan alittavan talousarvion 112 (- 0,3 %) oppilaalla ja ruotsinkielisen perusopetuksen oppilasmäärän 26 oppilaalla (- 0,7 %).

Koululaisten iltapäivätoiminnan asiakasmäärän ennustetaan alittavan talousarvion 816 (- 6,8 %) oppilaalla. Asiakkaiden vähennys kohdistuu etupäässä leikkipuistoissa tapahtuvaan avoimeen iltapäivätoimintaan.

Suomenkielisten lukioiden opiskelijamäärän ennustetaan ylittävän talousarvion 181 (2,4 %) opiskelijalla ja ruotsinkielisten lukioiden 24 (1,9 %) opiskelijalla.

Stadin ammattiopiston opiskelijavuosimäärän ennustetaan ylittävän talousarvion 1 143 opiskelijavuodella. Ylitys koostuu valtion vuodeksi 2020 myöntämästä 1 029 lisäopiskelijavuodesta sekä perusopetuksen lisäopetuksen kasvaneesta oppilasmäärästä.

Vapaan sivistystyön opetustuntimäärän ennustetaan ylittävän talousarvion 2 638 tunnilla. Opiskelijamäärän ennustetaan pienenevän 11 500 opiskelijalla (11,5 %) talousarvioon verrattuna.

Koronavirusepidemian aiheuttama poikkeustila ja sen seurauksena lyhytkurssien, luentojen ja tapahtumien perumiset ovat vaikuttaneet opetustuntien määrään laskevasti, mutta maahanmuuttajien luku- ja kirjoitustaidon opetustunteja toteutuu puolestaan talousarviota enemmän, joten kokonaisuudessaan opetustuntien määrän ennustetaan ylittävän talousarvion. Kurssilaisten määrä jää alle talousarvion, koska työväenopiston yleisluentoja ja tapahtumia, joissa on suuri osallistujamäärä, sekä kevään lyhytkurssit jouduttiin kokonaan perumaan.

Kaupunkistrategian toteuttaminen

Kaupunkistrategiaa 2017–21 on toteutettu kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla edelleen vuonna 2020 seuraavasti: kaupungin tarjoama englanninkielin varhaiskasvatus on käynnistetty. Englanninkielisen peruso-

petuksen paikkamäärää on lisätty suunnitelmallisesti ja se tulee olemaan kaksinkertainen lukuvuonna 2020–2021 verrattuna strategiakauden alkuun. Varhennettu A1- kieli aloitettiin 1. luokkalaisilla syksyllä 2018. Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa on jatkettu kielirikasteista opetusta ja kielikylpytoimintaa. Kiinan kielen opiskelua on laajennettu peruskouluissa ja lukioissa. Stadin ammatti- ja aikuisopisto tarjoaa englanninkielistä koulutusta.

Lasten ja nuorten syrjäytymistä ehkäisevä kaupunkistrategiahanke Mukana-ohjelma pureutuu systeemisten, syrjäyttävien mekanismien tunnistamiseen ja korjaamiseen. Kaikki 32 ohjelman toimenpidettä ovat käynnissä. Toimialojen välistä yhteistyötä on tiivistetty eri toimenpiteissä, esimerkiksi varhaiskasvatukseen on kehitetty Mitä kuuluu? -malli yhteistyössä varhaiskasvatuksen ja perhe- ja sosiaalipalveluiden kanssa. Lapset SIB vaikuttavuusinvestointi eli Perheen mukana -palvelu on käynnistetty keväällä 2020. Perheen mukana-palvelu on uudenlainen malli tarttua ylisukupolviseen syrjäytymiseen. Alueelliset kokeilut mielekkään vapaa-ajantoiminnan vahvistamiseksi sekä kodin ja koulun välisen yhteistyön lisäämiseksi ovat käynnissä. Alueelliset toimenpiteet kohdistuvat sinne, missä syrjäytymisen riskit ovat muita suurempia. Koronatilanteen vuoksi joidenkin toimenpiteiden toteutusta jouduttiin muuttamaan tai keskeyttämään.

Kiusaamisen vastainen ohjelma on käynnissä. Keskeisinä toimintamuotoina ovat sosiaalisen kiinnittymisen vahvistaminen, jota edistetään mm. jatkuvalla ryhmäytymisellä sekä sosiaalisia- ja tunnetaitoja kehittävien ohjelmien systemaattisella käytöllä. Vaikuttavuutta arvioidaan vuoro vuosin kouluterveyskyselyllä ja koulun hyvinvointiprofiililla, joissa seurataan hyvinvointia ja kiusaamistilannetta.

Maksutonta varhaiskasvatusta tarjotaan edelleen 5-vuotiaille helsinkiläisille (4h/pv). Koulutustakuuta toteutetaan tarjoamalla kaikille perusopetuksen päättävälle jatkokoulutuspaikka. Myönteisen erityiskohtelun rahoitusta jatketaan varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa, lukio- koulutuksessa sekä ammatillisessa koulutuksessa. Osaamiskeskus tarjoaa ja kehittää palvelujaan edelleen.

Myllypuron rakennusalan osaamiskeskittymässä Stadin ammatti- ja aikuisopisto toimii yhteistyössä ammattikorkeakoulu Metropolian sekä alan yritysten ja ympäröivän yhteisön kanssa. Tilasuunnittelu pohjautuu Metropolian kanssa sovittuun yhteistyöhön ja tilojen yhteiskäyttöön. Yhteiskäytön

sopimus vielä allekirjoittamatta. Tilojen toteutus 2020-2022, hanke toteutetaan vuokratilahankkeena. Hankkeen toteutusmuodon vaihtuminen kesken suunnittelun on vaikuttanut aikatauluun.

Urhea-kampusta edistetään urheiluosaamisen keskittymänä. Urhea-kampus muodostuu Mäkelän-rinteen lukion laajennuksesta, urheiluhallista, sekä opiskelija-asuntorakennuksista. Yhteishankkeessa kartoitettu tilojen yhteiskäyttö lukion, urheiluhallin ja HOASin kesken. Hankkeen toteuttaminen on käynnistynyt. Koulukiinteistön teknisen perusparannuksen laajuuden määrittäminen ja muuttuminen suunnittelun aikana on vaikuttanut aikatauluun.

Sitovien tavoitteiden toteutuminen

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialla on kaksi sitovaa tavoitetta:

- Mahdollistamme jokaiselle oppijalle yksilöllisesti sopivia tapoja oppia ja opiskella
- Käytämme koko kaupunkia oppimisen ja työnteon ympäristönä

Kaupunginhallituksen antamien talousarvion noudattamisohjeiden mukaan sitova tavoite toteutuu, jos kaikissa sille asetetuissa mittareissa saavutetaan tavoitetaso.

Kummankaan sitovista tavoitteista ei ennakoida toteutuvan koronaepidemiasta johtuneiden poikkeusjärjestelyjen vuoksi.

Ensimmäisen tavoitteen ammatillista koulutusta koskeva mittari negatiivisen keskeyttämisen vähenemisestä yhdellä prosenttiyksiköllä ei tule toteutumaan. Nopea siirtyminen etäopetukseen ei mahdollistanut kaikkien opiskelijoiden kohdalla riittävää tukea opiskeluun Koronaepidemian

Myöskään toinen sitovan tavoite ei toteudu. Ammatillisen koulutuksen mittari työssäoppimisen päivien määrän kasvusta 10 000 päivällä verrattuna viime vuoteen ei tule toteutumaan. Koronaepidemian myötä monet työssäoppimispaikat ovat keskeyttäneet toimintansa. Tavoitteena on 379 000 päivää, minkä ennustetaan alittuvan 20 %.

Lukiokoulutuksen mittarina olevat opintokäynnit eivät myöskään todennäköisesti tule toteutumaan. Opintokäyntejä ei tehty kevään aikana ja niiden toteutuminen syksyn aikana on epävarmaa. Vapaan sivistystyön mittari kurssilaisten määrän kasvusta Koillis- ja Itä-Helsingissä ei myöskään tule toteutumaan. Tämä johtuu Koronaepidemian vuoksi keväällä keskeytetystä opetuksesta.

Riskit ja toimintaympäristön muutokset

Koronaepidemiasta johtuen taloudellinen tilanne on haastava ja epävarma. Talouden ennakointi on hyvin vaikeaa.

Kriisin jatkuessa sosiaaliset ongelmat sekä oppimisen ongelmat lisääntyvät. Opetuksen tuen tarve kasvaa edelleen samoin kuin oppilashuollon tuen tarve. Perheiden tuen tarvetta on vaikea arvioida.

Opiskelijoiden valmistuminen pitkittyy poikkeustilanteessa ja taloudellinen epävarmuus vaikuttaa stadin ammattiopiston oppisopimusopiskelijoiden opiskelumahdollisuuksiin ja kaikkien Stadin ammattiopiston opiskelijoiden työssäoppimiseen.

Varhaiskasvatuksen henkilöstön ja erityisopetuksen henkilöstön rekrytointihaasteet jatkuvat edelleen. Ruotsinkielisen varhaiskasvatuksen tilanne on haasteellisin.

Lasten määrä kaupungin tuottamissa omissa varhaiskasvatuspalveluissa on kasvanut ennakoitua nopeammin. Tämä kehitys kasvattaa varhaiskasvatuksen kuluja ja vaikeuttaa varhaiskasvatuksen talouden ja toiminnan ennustamista.

Toimialajohtajan päättämät tarkistukset määrärahoihin

Hyväksyessään vuoden 2020 tulosbudjetin kasvatus- ja koulutuslautakunta mm. oikeutti toimialajohtajan päättämään määrärahojen vastuuhenkilöt ja heidän määrärahansa ja tarkistamaan määrärahoja tarvittaessa kokonaismäärärahojen puitteissa. Lautakunta edellytti, että sille raportoidaan määrärahojen tarkistamisesta ennusteiden yhteydessä.

Toimialajohtaja on tarkistanut määrärahoja 20.10.2020 liitteenä olevan päätöksen mukaisesti. Määrärahoja on siirretty sekä palvelukokonaisuuksien välillä että niiden sisällä. Määrärahoja on kohdennettu uudelleen toiminnassa tapahtuneiden muutosten mukaisesti siten, että määrärahat on kohdennettu palveluihin, joissa vastaavat menotkin syntyvät. Lisäksi ennusteen mukaan käyttämättä jääviä ICT-investointeihin varattuja määrärahoja on siirretty muihin investointeihin eli päiväkotij- ja koulutilojen varustamiseen ja kalustamiseen.

Ennusteen edellyttämät toimenpiteet

Tarkistetun kolmannen ennusteen mukaan käyttötalouden sitova menoraami on ylittymässä noin 9 miljoonalla eurolla. Tämä on perusteltavissa kokonaisuudessaan talousarvion ulkopuolisen rahoituksen käytöllä eli ylitys on tekninen. Tämän vuoksi sopeuttamistoimenpiteitä ei tarvita. Ylitysoikeusesitys sisältyy päätösehdotukseen.

Investoinneissa ennakoidaan jäävän määrärahoja käyttämättä ICT-hankinnoissa. Toimialajohtaja on kohdentanut määrärahojen tarkistamisen yhteydessä kohdentaa käyttämättä jäävistä määrärahoista 1,5 miljoonaa euroa päiväkotij- ja koulutilojen välttämättömään varustami-

seen ja kalustamiseen. Siltä osin, kun määrärahoja jää käyttämättä vuodelle 2021 siirtyvien hankintojen vuoksi. lautakunnan on tehtävä ylitysoikeusesitys vuoden 2021 määrärahoihin 15.1.2021 mennessä. Esitys tuodaan lautakuntaan joulukuussa.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Tero Vuontisjärvi, talous- ja suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 80295
tero.vuontisjarvi(a)hel.fi
Anna Tarkkala-Hellström, suunnittelupäällikkö, puhelin: 310 86442
anna.tarkkala-hellstrom(a)hel.fi

Liitteet

- 1 toimialajohtajan kayttosuunnitelman tarkistus
- 2 Päätös TB 2020 Kasko kayttosuunnitelman vastuuhenkilöt ja eu-rot_muutos
- 3 Kh erillismääräraha ylitysoikeusesitys 2021

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano